

KNJIZEVNIK E. M. REMARQUE U RAZGOVORU S MUSTAFOM ZIRICEM NA TERASI SVOJE VILE

Ipak smo krenuli. Opet u Švicarsku. Samo smo imali preporuku za ličnog Remarqueova prijatelja, advokata u Zürichu, koji zastupa Travena i Bromfilda. On nas je primio s atašedom naše ambasade u Švicarskoj, koga smo također zarazili remarqueovskom groznicom. Njemu je bilo stalo da poduzme sve, da se izbjegne nelagodan spor između Jugoslavije i jednog stranog državljanina, Erich Maria Remarquea, čija prava u Jugoslaviji nisu zaštićena, a Remarque je baš nedavno predao slučaj Jugoslavije svom njujorškom advokatu.

»Remarque se vraća iz Pariza u subotu naveče u svoju vilu na jezeru Lago di Maggiore, i ja ću sve urediti da vas primi. Krenite odmah u Asconu«, — rekao nam je Travenov advokat nakon telefonskog razgovora s Remarqueovom sekretaricom.

Preko snježnog alpskog masiva Gotharda jurili smo električnim vozom k jugu Švicarske. Kasnije smo saznali, da je i Remarque istim vozom putovao iz Pariza u isto vrijeme kada i mi, i vraćao se svojoj kući u Porto Ronco.

Sutradan u 10 sati ujutro telefonski smo razgovarali s Remarqueom.

»Gospodine Remarque, mi smo jugoslavenski izdavači. Naša je već odavna želja da se s vama nađemo. Sva vaša djela su u Jugoslaviji prevedena gotovo u isto vrijeme kad i u svijetu. Mi smo

da mi devize trebamo za nabavu strojeva, ali se nadamo, da naš devizni bilans ne će dugo biti takav. Remarque se interesirao, da li su sva njegova djela prevedena u zemlji, kada je preveden prvi put roman »Na zapadu ništa novo« i druga djela.

Bilo nas je stid, kad nam je pokazao zbirku svojih djela prevedenih na 40 jezika svijeta, u kojoj nije bilo nijednog jugoslavenskog izdanja. Eskimi, Afganistanci, Japanci slali su mu njegova djela, samo mi ne.

Brzo smo se sporazumjeli. Dobili smo prava za sva njegova djela u Jugoslaviji. Bio je zadovoljan, kada smo mu rekli da ćemo ponovo izdati njegova cjelokupna djela.

Ponudio nam je svoju prvu dramu, koja sada nosi radni naslov »Berlin 1945.«, koju je nedavno dovršio.

»Sam sam odabrao glumce. Uskoro ću gledati premijeru u Berlinu. New-York i Pariz su je već otkupili. To je antinacistička stvar«, Remarque je pričao s velikim žarom o svojoj prvoj drami. Sada je pio našu, već davno poznatu mu šljivovicu, izvinjavajući se: »Ja nikad nisam zadovoljan svojim djelom, kada ga napišem. Uvijek čekam mišljenje kritike, ali ova drama je zaista dobra. Radnja se događa u Berlinu 1945. godine. Dramski sukob je već u samom početku. Napetost je do kraja tolika, da će pu-

metljivi taksisoreni, vozači motokosa i pedikeba nude putnicima svoje usluge, obećavaju kako će im jeftino pokazati glavni grad jedne od najmlađih država na svijetu. Promet je veoma živ.

Oklitjevali smo, ošamućeni gotovo okomitim sunčevim zracima. Do centra grada prilično je daleko, a kad dođeš onamo, što tada? Sjetismo se, da bi možda bilo najzgodnije telefonirati našem predstavništvu. Ionako je ovdje veoma malo Jugoslavena, vjerojatno će nam se više obradovati nego u nekoj evropskoj državi. Javili smo im se i, stvarno, nisu nas mogli šire i srdačnije primiti. Došli su po nas automobilom i pokazali nam grad.

Prije podjele Indije na Indiju i Pakistan godine 1947. Karači je bio jedan od manje poznatih indijskih

promiču kolone luksuznih automobila prema plaži.

Kroz centar, pokraj modernih visokih zgrada industrijskih kompanija i banaka, kroz bazar, u kojemu domaći trgovci na čepovima živo gestikulirajući prodaju svoju robu, vratili smo se do četvrti Clifton, gdje se nalazi naše poslanstvo. U pustinjskom kraju večer donosi brzo osvjetljenje. Na travnjaku u vrtu sakupila se cijela naša malobrojna kolonija, da porazgovara s putnicima. Nena, da dostajao je samo ing. Carić, koji je kao ekspert Tehničke pomoći Ujedinjenih nacija savjetnik pakistanske vlade za probleme elektroprivrede. Među desetericom prisutnih našao sam i na Zagrepčanina, ing. Josipa Simunovića. On je stigao tek prije dva mjeseca. Poslala ga je ovamo

manuvoc praca na tridesetak milja od Lahorea, a na oko tri milje od sela Chichoki Mallian. Obišao je nekoliko puta gradilište, ali je svaki put morao odsjesti u Lahoreu, u samom je selu teško stanovati zbog primitivnih higijenskih uvjeta a donekle i zbog konzervativnosti, to jest nepristupačnosti njegovog stanovništva. Međutim, ni ing. Simunović, ni drugi naši predstavnici u Karačiju ni najmanje ne sumnjaju, da će naši ljudi uspješno obaviti ovaj posao. »Ako pišete u zemlju, dodao je ing. Simunović, pozdravite mi cijeli kolektiv Rade Končara!«

Kad je brod u noći napuštao zaliv Karačija, kada je za nama ostao glavni grad Pakistana samo kao široki polukrug šarenog svijetla, što se odražava u ovom južnom moru, mislio

nog
gra
obē
I
mnu
nek
pre
dič
lja
rije
T
rim
ka
ce
sta
pao